

LIETUVOS IR EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDARŲ SĄSAJOS

TRUMPAS VADOVAS

TURINYS

Santrumpos	3
Terminai	3
Įvadas	5
Kas mes esame	6
LTKS ir EKS sąsajos	7
Kada prasidėjo LTKS ir EKS plėtotė	7
Kokiu tikslu parengtos kvalifikacijų sandaros	7
Kaip skirstomos kvalifikacijos	8
Kaip atitinka LTKS ir EKS lygmenys	8
Kokia yra LTKS ir EKS susiejimo nauda	9
AIKOS ir PLOTEUS	10
Priedai	11
Naudingos nuorodos	26

SANTRUMPOS

KPMPC - Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras

LTKS - Lietuvos kvalifikacijų sandara

EKS - Europos kvalifikacijų sandara

NCP - Nacionalinis koordinavimo punktas

AIKOS - Integruota, vientisa, atvira, nekomercinė sistema

PLOTEUS - Mokymosi galimybių ir kvalifikacijų Europoje portalas

TERMINAI

Lietuvos kvalifikacijų sandara - Lietuvos Respublikoje nustatytų kvalifikacijų, grindžiamų asmens veiklai reikalingomis kompetencijomis, lygių sistema;

Europos kvalifikacijų sandara - bendra europinė atraminė sistema, siejanti šalių kvalifikacijų sistemas ir veikianti kaip perkėlimo mechanizmas, kad skirtingų šalių ir sistemų kvalifikacijos taptų aiškesnės ir suprantamesnės;

kompetencija - gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą, remiantis įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma; EKS kontekste - įgytas gebėjimas naudoti žinias, gebėjimus, asmeninius, socialinius ir (arba) metodinius gebėjimus dirbant, studijuojant ir siekiant asmeninio tobulėjimo. EKS kontekste kompetencija apibrėžiama vertinant atsakomybę ir savarankiškumą;

bendroji kompetencija - asmens gebėjimas, kurio ugdymas dažniausiai pagrįstas asmens savybėmis; bendrosioms kompetencijoms priklauso, pvz., kūrybiškumas, analitinis mąstymas, atsakingumas, sąžiningumas, gebėjimas bendrauti ir pan.;

funkcinė kompetencija - asmens gebėjimas atlikti tam tikras profesinės veiklos užduotis, veiksmus, funkcijas;

pažintinė kompetencija - asmens gebėjimas įgyti ir savo profesinėje veikloje naudoti specialiąsias ir bendrojo lavinimo žinias;

gebėjimai - gebėjimas taikyti žinias ir naudoti praktinę patirtį atliekant užduotis ir sprendžiant problemas; EKS kontekste apibūdinami kaip pažintiniai (jiems priklauso loginio, intuityviojo ir kūrybinio mąstymo panaudojimas) ir praktiniai (jiems priklauso rankų miklumas ir metodų, medžiagų, priemonių bei įrankių naudojimas);

kvalifikacija - įstatymų, Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas mokėjimas ir teisė verstis tam tikra profesine veikla;

mokymosi rezultatai - (angl. learning outcomes) - teiginiai apie tai, ką besimokantis asmuo žino, supranta ir sugeba daryti pasibaigus mokymosi procesui; mokymosi rezultatams apibrėžti vartojami terminai „žinios“, „gebėjimai“ ir „kompetentingumas“;

žinios - tai, ko pasiekta mokymosi metu įsisavinant informaciją, su darbo arba studijų sritimi susijusių faktų, principų, teorijų ir praktikos visuma; EKS kontekste apibūdinamos kaip teorinės ir (arba) faktinės.

IVADAS

Džiaugiamės galėdami pristatyti šį leidinuką, skirtą supažindinti su Lietuvos ir Europos kvalifikacijų sandarų (toliau - LTKS ir EKS) pagrindiniais bruožais, sandarų lygmenimis ir jų išdėstymo principais. Leidinuke taip pat trumpai apžvelgsime AIKOS ir PLOTEUS portalus, skirtus supažindinti su mokymosi galimybėmis bei kvalifikacijomis Lietuvoje ir Europoje.

Tikimės, kad pateikta informacija bus aktuali ir naudinga skaitytojui, siekiančiam geriau susipažinti su minėtomis kvalifikacijų sandaromis, norinčiam mokytis ar vertinti jau įgytas kvalifikacijas ir ieškančiam atsakymų į kylančius klausimus.

KAS MES ESAME

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras (toliau - Centras) - pagalbą švietimo teikėjui, mokytojui, mokiniui teikianti švietimo įstaiga, įgyvendinanti valstybinę Lietuvos profesinio mokymo sistemos plėtros politiką. Pagrindiniai Centro uždaviniai - tvarkyti Lietuvos kvalifikacijų sistemą, gerinti profesinio mokymo kokybę, didinti profesinio mokymo patrauklumą, stiprinti profesinio rengimo dalyvių bendradarbiavimą, skatinti dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą procese.

Centras vykdo Nacionalinio kvalifikacijų koordinavimo punkto (angl. National Coordination Point, toliau - NCP) funkcijas Lietuvoje. NCP uždaviniai - nustatyti LTKS ir EKS lygmenų sąsajas, skatinti LTKS įgyvendinimą Lietuvoje, remti aktyvų visų suinteresuotų šalių (švietimo įstaigų, socialinių partnerių, darbdavių ir kt.) dalyvavimą šiame procese, siekiant skaidraus ir aiškaus vertinimo ir kvalifikacijų priskyrimo LTKS lygiams proceso.

LTKS ir EKS susiejimo veiklos įgyvendinamos pagal projektą „Nacionalinių kvalifikacijų koordinavimo punktų veikla įgyvendinant Europos kvalifikacijų sąrangos rekomendaciją nacionaliniu lygiu (projekto Nr. 379008-LLP-1-2012-1-LT-KA1-EQF_NCP). Projektas finansuojamas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis.

Kada prasidėjo LTKS ir EKS plėtotė?

2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamentas ir Taryba patvirtino Rekomendaciją dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros kūrimo - tai bendra Europos kvalifikacijų lygių aprašų sistema, padedanti susieti skirtingų šalių kvalifikacijų sistemas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė LTKS aprašą patvirtino 2010 m. LTKS - Lietuvos Respublikoje nustatytų kvalifikacijų, grindžiamų asmens veiklai reikalingomis kompetencijomis, lygių sistema.

Kokiu tikslu parengtos kvalifikacijų sandaros?

EKS tikslai:

- padidinti Europos kvalifikacijų skaidrumą;
- geriau suprasti skirtingose Europos valstybėse teikiamas kvalifikacijas;
- skatinti piliečių judumą tarp šalių;
- skatinti dalyvavimą mokymėse visą gyvenimą.

LTKS parengta siekiant:

- užtikrinti kvalifikacijų nustatymo, įgijimo, vertinimo ir pripažinimo procesų aiškumą ir prieinamumą;
- sudaryti sąlygas palengvinti darbo jėgos mobilumą šalies ir tarptautiniu mastu;
- skatinti mokymąsi visą gyvenimą.

Kaip skirstomos kvalifikacijos?

EKS visuose švietimo lygiuose teikiamų kvalifikacijų spektras suskirstytas į 8 lygius ir pateikti jų aprašymai, išreikšti mokymosi rezultatais: visuma to, ką besimokantysis žino, supranta ir geba padaryti baigęs mokymosi procesą - įgytomis žiniomis, gebėjimais ir kompetentingumu. Tai reiškia, kad kvalifikacijos skirtingais deriniais apima įvairius mokymosi rezultatus.

LTKS visose švietimo grandyse Lietuvoje teikiamos kvalifikacijos suskirstytos į 8 lygius, mokymosi rezultatus apibūdinant veiklos, kurią atlikti yra pasirengęs kvalifikaciją įgijęs asmuo, sudėtingumu, savarankiškumu ir kintamumu, išreiškiamų pažintinėmis, funkcinėmis ir bendrosiomis kompetencijomis. LTKS skiriamos dviejų tipų kvalifikacijos: kvalifikacijos darbui ir kvalifikacijos mokymuisi.

Kaip atitinka LTKS ir EKS lygmenys?

LTKS	EKS
8 lygis	8 lygis
7 lygis	7 lygis
6 lygis	6 lygis
5 lygis	5 lygis
4 lygis	4 lygis
3 lygis	3 lygis
2 lygis	2 lygis
1 lygis	1 lygis

Kokia yra LTKS ir EKS susiejimo nauda?

Tikimasi, kad LTKS ir EKS susiejimas būtų naudingas skirtingoms interesų grupėms: mokiniams, studentams, darbdaviams, darbuotojams, švietimo paslaugų teikėjams ir pan.

LTKS ir EKS susiejimas:

- palengvins kvalifikacijų įgijimo bei tobulinimo kelius ir galimybes;
- sudarys sąlygas mokymosi ir darbo jėgos judumui savo šalies ir tarptautiniu mastu;
- skatins mokymąsi visą gyvenimą, lanksčiai taikant visas formaliojo, neformaliojo ir savišvietos mokymosi formas ir būdus;
- palengvins visos ar dalies kvalifikacijos, individualaus ir neformaliojo mokymosi bei savišvietos pripažinimą;
- padidins kvalifikacijų, įgytų kitose šalyse, skaidrumą;
- pagerins darbo rinkos poreikių ir švietimo bei mokymo pasiūlos atitiktį, padės planuoti, kiek ir kokios kvalifikacijos darbuotojų reikia.

AIKOS ir PLOTEUS

AIKOS yra interneto sistema, būsianti Jums naudinga, jei siekiate sužinoti apie darbo pasaulį, mokymosi galimybes Lietuvoje, norėtumėte tobulinti kvalifikaciją ar persikvalifikuoti. Čia pateikiama informacija apie profesijas, kvalifikacijas, studijų ir mokymo programas, švietimo ir mokslo institucijas ir priėmimo į jas taisykles, mokymo licencijas, Europass pažymėjimų priedėlius, mokymosi ir darbo vietų statistiką bei kt. AIKOS taip pat sudaro vartotojams galimybę pateikti klausimą konsultantui ir gauti atsakymą, rengti apklausas, mokytis nuotoliniu būdu. AIKOS sistema nuo 2013 m. yra susieta su PLOTEUS portalu.

PLOTEUS portale rasite informaciją apie galimybes mokytis ir kvalifikacijas Europoje. Ši svetainė skirta visiems, vienaip ar kitaip dalyvaujančiais mokymosi ir/ar darbo pasaulyje – studentams ir jų tėvams, ieškantiems darbo ar jau dirbantiems asmenims, profesinio orientavimo ir konsultavimo paslaugų teikėjams, mokytojams. Portale taipogi galima rasti nuorodų apie mokymosi ir pragyvenimo sąlygas Europos šalyse, tų šalių teisinę sistemą, teikiamas stipendijas ir kitą susijusią informaciją.

PRIEDAI

LIETUVOS KVALIFIKACIJŲ SANDAROS (LTKS) LYGIŲ APRAŠYMAI

	Kvalifikacijų lygio aprašymas
1 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš vieno ar kelių paprastų specializuotų veiksmų ar operacijų. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines žinias, būdingas vykdomai veiklai. Veiklos aplinka yra aiški, veikla atliekama pagal detalias instrukcijas, kai kuriais atvejais būtina intensyvi priežiūra, vadovavimas ir pagalba. Veiklą sudarančios situacijos, veiksmai ir operacijos pastovūs ir nuolat kartojasi.
2 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, kurią sudaro veiksmai ir operacijos, skirti paprastoms problemoms spręsti. Atliekant veiklą gebama pritaikyti pagrindines veiklai būdingas faktines žinias. Veiklai atlikti reikalinga priežiūra, vadovavimas ir pagalba. Veiklą sudarantys veiksmai ir operacijos yra pastovūs.
3 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų siaurose veiklos srityse. Veikla gali apimti kelis ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomas ir išbandytus sprendimus. Atliekant veiklą gebama pritaikyti būdingas vykdomai veiklai žinias apie veiklos srities faktus, principus ir procesus. Veikla atliekama savarankiškai, vadovaujant aukštesnės kvalifikacijos darbuotojui ir esant išorinei atlikimo kokybės kontrolei. Veiklos aplinka gali reikalauti gebėjimo prisitaikyti prie paprastų konteksto pokyčių.
4 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, susidedančiai iš veiksmų ir operacijų palyginti plačiose veiklos srityse. Veikla atliekama vykdant keletą ir daugiau specializuotų veiklos uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. Atliekant veiklą gebama pritaikyti faktines ir teorines žinias, būdingas plačiam kontekstui, susijusiam su veiklos sritimi. Veikla atliekama savarankiškai, prisiimant atsakomybę už veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. Įgijus patirties, kvalifikacija leidžia perduoti praktinius veiklos įgūdžius žemesnės kvalifikacijos darbuotojams ir prižiūrėti jų veiklą. Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių, lemiamų veiklos konteksto kaitos, kuri dažniausiai nuspėjama.
5 lygis	Kvalifikacija skirta veiklai, pasižyminčiai kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir mokymą. Veikla reikalauja derinti išsamias veiklos srities žinias su bendrosiomis žiniomis, sprendžiant įvairias specializuotas veiklos užduotis keliose skirtingose veiklos srityse. Darbuotojas atlieka veiklą savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos darbuotojas, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybes pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. Darbuotojas vadovauja žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklai, planuoja ir skirsto veiklos užduotis, prižiūri veiklos atlikimą, konsultuoja ir tikrina veiklos atlikimo kokybę. Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.

	Kvalifikacijų lygio aprašymas
6 lygis	Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, pasižyminčiai uždavinių ir jų turinio įvairove. Sprendžiant uždavinius įvairiose profesinės veiklos srityse, naudojamos įvairios priemonės ir metodai. Todėl veiklos atlikimas reikalauja taikyti plačias teorines žinias, pagrįstas naujų fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtinas įvairioms naujovėms įdiegti. Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus ir organizuojant atitinkamų žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus planuoti veiklą atsižvelgiant į numatytus tikslus, analizuoti ir fiksuoti savo veiklos rezultatus ir teikti ataskaitas veiklą koordinuojantiems asmenims, koreguoti veiklą atsižvelgiant į veiklos rezultatų analizę ir specialistų rekomendacijas, taip pat vykdyti įvairią projekcinę veiklą. Veiklos aplinka reikalauja gebėjimo prisitaikyti prie nuolatinių ir paprastai nenuspėjamų pokyčių, kuriuos lemia žinių ir technologijų pažanga konkrečioje profesinėje srityje. Kvalifikacija leidžia patobulinti ir praplėsti profesinės srities žinias ir patiems įvertinus savo veiklą mokytis savarankiškai (plėtoti pažintines kompetencijas), kaip to reikalauja profesinės veiklos kaita.
7 lygis	Kvalifikacija skirta sudėtingai veiklai, susidedančiai iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių, kurie gali apimti keletą giminingų profesinių veiklų sritis. Todėl veiklos atlikimas reikalauja ekspertinio naujausių žinių profesinės veiklos ir jai artimose ar giminingose srityse vertinimo ir pritaikymo, naujų faktų atradimo atliekant taikomuosius profesinės veiklos tyrimus, kūrybiško teorinių žinių ir mokslinių tyrimų rezultatų taikymo. Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius, priimant savarankiškus sprendimus, orientuotus į veiklos tobulinimą ir gerinimą. Veiklai būdingas vadovavimas kitų darbuotojų veiklai. Todėl šio lygio kvalifikacijos apima gebėjimus savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus, teikti konsultacijas veiklos srityje, koordinuoti projektus, orientuotus į kitų žmonių kvalifikacijos tobulinimą ir inovacijų diegimą, analizuoti veiklos rezultatus ir juos pristatyti. Dėl žinių, technologijų, darbo organizavimo įvairiose veiklų srityse pažangos šio lygio veikla ir jos aplinka intensyviai kinta, pokyčiai sunkiai prognozuojami, veiklą sudaro nuolat kintantys užduočių deriniai. Todėl veiklos kaita reikalauja gebėjimo priimti inovatyvius sprendimus, pagrįstus tyrimų rezultatais, įvertinti alternatyvius sprendimo variantus ir galimas socialines ir etines veiklos pasekmes.
8 lygis	Kvalifikacija skirta itin sudėtingai veiklai, kuriai būdingas naujovių – naujų žinių, idėjų, technologijų, veiklos atlikimo būdų, metodų ir procesų – kūrimas. Todėl veikla reikalauja naujų žinių veiklos srityse atradimo, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais, integruojant įvairių veiklos sričių žinias. Veikla pasižymi strateginio pobūdžio veiklos uždaviniais, kurie gali apimti įvairias skirtingas veiklos sritis ar mokslinių tyrimų dalykus. Veikla strategiškai planuojama prisiimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę, savarankiškai priimami strategiškai svarbūs sprendimai. Būdingas atitinkamos veiklos srities specialistų mokymas ir konsultavimas. Todėl reikia gebėjimų priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus, savarankiškai planuoti ir vykdyti fundamentinius ir/arba taikomuosius mokslinius tyrimus, perteikti naujausias žinias (skleisti patirtį) atitinkamos srities specialistams, koordinuoti mokslinius ir taikomųjų tyrimų projektus. Intensyvūs ir neprognozuojami veiklos, jos aplinkos pokyčiai reikalauja pasirengimo nuolatiniams pokyčiams, atvirumo naujovėms, teigiamo požiūrio į organizacijos ir visuomenės plėtrą, gebėjimų originaliai spręsti problemas įvertinus jų kontekstą, gebėjimų inicijuoti ir kurti pokyčius įvairiose veiklos ir visuomenės gyvenimo srityse.

EUROPOS KVALIFIKACIJŲ SANDAROS (EKS) LYGIŲ APRAŠYMAI

	ŽINIOS	GEBĖJIMAI	KOMPETENCIJA
1 lygis	Pagrindinės bendrosios žinios.	Elementarūs gebėjimai, reikalingi paprastoms užduotims atlikti.	Dirbti arba mokytis struktūrizuotame kontekste, tiesiogiai prižiūrint kitam asmeniui.
2 lygis	Pagrindinės darbo arba mokymosi srities faktinės žinios.	Bendrieji pažintiniai ir praktiniai gebėjimai, reikalingi tam, kad būtų naudojama tinkama informacija siekiant atlikti užduotis ir spręsti įprastas problemas naudojant paprastas taisykles ir priemones.	Dirbti arba mokytis prižiūrint kitam asmeniui, su tam tikru savarankiškumu.
3 lygis	Žinios apie darbo arba mokymosi srities faktus, principus, procesus ir bendrąsias sampratas.	Pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas užduotims atlikti ir problemoms spręsti pasirinkus ir taikant pagrindinius metodus, priemones, medžiagas ir informaciją.	Imtis atsakomybės už darbo arba mokymosi užduočių atlikimą sprendžiant problemas pritaikyti savo elgesį atsižvelgiant į aplinkybes.
4 lygis	Faktinės ir teorinės platus konteksto darbo arba mokymosi srities žinios.	Pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas specifinėms darbo arba mokymosi srities problemoms spręsti.	Dirbti savarankiškai, vadovaujantis dažniausiai nuspėjamos, tačiau kintančios darbo arba mokymosi aplinkos gairėmis, prižiūrėti įprastą kitų darbą, imtis dalinės atsakomybės už darbo arba mokymosi veiklos vertinimą ir gerinimą.
5 lygis	Išsamios specializuotos faktinės ir teorinės darbo arba mokymosi srities žinios, šių žinių ribų suvokimas.	Platus pažintinių ir praktinių gebėjimų spektras, reikalingas siekiant kūrybiškai spręsti abstrakčias problemas.	Vadovauti kitiems ir prižiūrėti jų veiklą darbo arba mokymosi aplinkoje, kuriai būdingi nuspėjami pokyčiai analizuoti ir tobulinti savo ir kitų veiklą.

	ŽINIOS	GEBĖJIMAI	KOMPETENCIJA
6 lygis	Naujausios darbo arba mokymosi srities žinios, reikalaujančios kritinio teorijų ir principų supratimo.	Puikūs gebėjimai, atskleidžiantys meistriškumą ir mokėjimą dirbti naujoviškai, reikalingi sprendžiant sudėtingas ir nuspėjamas specializuotos profesinės veiklos arba mokymosi srities problemas.	Vykdyti sudėtingą techninę arba profesinę veiklą arba projektus, imantis atsakomybės už sprendimų priėmimą nuspėjamoje darbo arba mokymosi aplinkoje imtis atsakomybės už asmenų ir grupių profesinį tobulėjimą.
7 lygis	Labai specializuotos žinios, kurių dalis yra naujausios profesinės veiklos arba mokymosi srities žinios, kuriomis grindžiamas originalus mąstymas ir (arba) moksliniai tyrimai, kritiškas vienos srities ir skirtingų sričių sąveikos žinių supratimas.	Specializuoti problemų sprendimo gebėjimai, reikalingi moksliniams tyrimams atlikti ir (arba) naujovėms diegti siekiant įgyti naujų žinių, sukurti naujas procedūras ir integruoti skirtingų sričių žinias.	Tvarkyti ir keisti darbo arba mokymosi aplinką, kuri yra sudėtinga, nuspėjama ir reikalauja naujų strateginių metodų, imtis atsakomybės už naujų profesinių žinių ir praktinės patirties kūrimą ir (arba) už strateginės grupės veiklos įvertinimą.
8 lygis	Pažangiausios darbo arba mokymosi srities ir įvairių sričių sąveikos žinios.	Didžiausi ir labiausiai specializuoti gebėjimai ir technikos, įskaitant sintezę ir vertinimą, kurių reikia sprendžiant kritines mokslinių tyrimų ir (arba) naujovių srities problemas ir plečiant bei iš naujo apibrėžiant turimas žinias arba profesinę praktiką.	Įrodyti didelį autoritetinę, gebėjimą dirbti naujoviškai ir savarankiškai, visapusiškai ir profesijos išmanymą bei tvarų įsipareigojimą kurti naujas idėjas ar procesus darbo ar studijų aplinkos prieaktyje, įskaitant mokslinius tyrimus.

EUROPOS AUKŠTOJO MOKSLO ERDVĖS KVALIFIKACIJŲ
SĄRANGOS (EAMEKS) PAKOPŲ APRAŠYMAI

	Kvalifikacinis laipsnis suteikiamas studentui, kuris:
1 pakopa	rodo žinias ir supratimą, papildytus aukštesnio lygio vadovėlių žiniomis bei tam tikromis žiniomis apie naujausius studijuojamos krypties pasiekimus; geba taikyti žinias ir supratimą, rodo profesionalų požiūrį į darbą ar profesiją, gali formuluoti ir argumentuotai pagrįsti sprendimus savo studijų srities problemoms spręsti; geba rinkti ir interpretuoti duomenis (savo studijuojamoje srityje), kurių reikia svarbioms socialinėms, mokslinėms ir etinėms problemoms spręsti; geba perteikti informaciją, idėjas, problemas ir sprendimus specialistų ir ne specialistų auditorijoms; turi pakankamai išlavintų savarankiško mokymosi įgūdžių, būtinų studijoms tęsti kitoje pakopoje.
2 pakopa	rodo studijuojamos krypties žinias ir supratimą, praplečiantį bakalauro lygiu įgytas žinias ir leidžiantį originaliai vystyti ir (ar) taikyti idėjas, dažnai mokslinių tyrimų kontekste; geba taikyti žinias ir supratimą, spręsti problemas naujoje arba nepažįstamoje aplinkoje arba platesnėje (daugiadisciplinėje), su studijų sritimi susijusioje aplinkoje; geba integruoti žinias ir spręsti sudėtingas problemas, turėdamas ne visą arba ribotą informaciją priimti etiškus ir socialiai atsakingus sprendimus; geba aiškiai ir nedviprasmiškai perteikti logiškas, žiniomis pagrįstas išvadas, specialistų ir ne specialistų auditorijoms; turi mokymosi įgūdžių, kurie leidžia pakankamai kryptingai ir savarankiškai tęsti studijas.
3 pakopa	rodo sisteminių savo studijų srities supratimą ir su ja susijusius puikius tyrimo įgūdžius bei gebėjimus; rodo gebėjimą suprasti, suprojektuoti, pritaikyti ir įgyvendinti tyrimo procesą, laikantis mokslinio principingumo / integralumo; naujais ir originaliais tyrimais išplečia pažinimo ribas, sukurdamas reikšmingų darbų, tinkamų skelbti nacionaliniuose ar tarptautiniuose cituojamuose leidiniuose; geba kritiškai analizuoti, vertinti ir sisteminti naujas bei sudėtingas idėjas; geba bendrauti su kolegomis, platesne mokslo bendruomene ir plačiąja visuomene apie savo ekspertinę sritį; tikėtina, kad skatins technologinę, socialinę ir kultūrinę pažangą akademinėje bei profesinėje aplinkoje.

PALYGINKITE LIETUVOS IR KITŲ ES ŠALIŲ
KVALIFIKACIJAS*

 JK Velsas	 JK Škotija	 JK Anglija ir Šiaurės Airija	 Airija	 Danija	 Malta	 Prancūzija	 Lietuva	 Europos kvalifikacijų sandara
8 lygis	12 lygis	8 lygis	10 lygis	8 lygis	8 lygis	1 lygis – daktaro laipsnis (certification de niveau 1 par formation continue – doctorates)	8 lygis	EKS 8 lygis
7 lygis	11 lygis	7 lygis	9 lygis	7 lygis	7 lygis	1 lygis – magistro laipsnis (certification de niveau 1 – master)	7 lygis	EKS 7 lygis
6 lygis	10 lygis 9 lygis	6 lygis	8 lygis 7 lygis	6 lygis	6 lygis	2 lygis	6 lygis	EKS 6 lygis
5 lygis	8 lygis	5 lygis	6 lygis	5 lygis	5 lygis	3 lygis	5 lygis	EKS 5 lygis
4 lygis	7 lygis	4 lygis	5 lygis	4 lygis	4 lygis	4 lygis	4 lygis	EKS 4 lygis
3 lygis	6 lygis	3 lygis	4 lygis	3 lygis	3 lygis	5 lygis	3 lygis	EKS 3 lygis
2 lygis	5 lygis	2 lygis	3 lygis	2 lygis 1 lygis	2 lygis		2 lygis	EKS 2 lygis
1 lygis	4 lygis	1 lygis	2 lygis 1 lygis		1 lygis		1 lygis	EKS 1 lygis
1/2/3 pradiniai lygiai (Entry levels)	3 lygis	3 pradinis lygis (Entry level)	2 lygis 1 lygis					
	2 lygis	2 pradinis lygis (Entry level)						
	1 lygis	1 pradinis lygis (Entry level)						

* Informacija apie kitas šalis paimta iš EKS portalo <http://ec.europa.eu/eqf/>.

IŠSAMIEJI LTKS KVALIFIKACIJŲ LYGIŲ APRAŠAI

LTKS kvalifikacijų lygiai								
1	2	3	4	5	6	7	8	
	Bendrasis ugdymas							
	Profesinis mokymas (programos jaunimui ir suaugusiesiems)							
					Aukštojo mokslo studijos			
	Profesinės veiklos patirtis ir mokymasis savarankiškai							

1 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas - Veikla susideda iš vienos ar kelių paprastų veiksmų ar operacijų. - Veikla yra siaurai specializuota.	Taikyti elementarias bendrąsias žinias ir pagrindines (angl. <i>basic</i>) žinias, būdingas vykdomai veiklai.	Atlikti paprastus siaurai specializuotus veiksmus ar operacijas, panaudojant priemones, reikalingas konkrečioms veiklos užduotims atlikti.	Spręsti konkrečias ir elementarias problemas, išskylančias vykdamant veiklos užduotis.
Veiklos savarankiškumas - Veikla yra nuolat prižiūrima, kai kuriais atvejais būtina intensyvi priežiūra, vadovavimas ir pagalba. - Veikla atliekama vadovaujantis detaliomis instrukcijomis.	Naudotis detaliose rašytinėse ir veiklą prižiūrinčio asmens žodžiu pateiktose instrukcijose esančia informacija.	Atlikti atsakingo asmens pavestas užduotis pagal pateiktas instrukcijas.	Priimti informaciją, susijusią su užduočių atlikimu ir išskylančių paprastų problemų sprendimu, gebėti teikti grįžtamąjį ryšį.
Veiklos kintamumas - Veiklą sudarančios situacijos, veiksmai ir operacijos pastovūs ir nuolat kartojasi. - Veiklos aplinkos pokyčiai neturi esminės įtakos atliekamiems veiksams ir operacijoms.	Nekelia jokių reikalavimų pažintinėms kompetencijoms.	Nekelia jokių reikalavimų funkcinėms kompetencijoms.	Nekelia jokių reikalavimų bendrosioms kompetencijoms.

2 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas • Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų, skirtų paprastoms problemoms spręsti. • Veikla yra siauros specializacijos.	Taikyti pagrindines bendrąsias ir veiklai būdingas faktines žinias.	Atlikti paprastus veiksmus ir operacijas, panaudojant priemones, reikalingas konkrečioms veiklos užduotims vykdyti.	Spręsti paprastas veiklos problemas.
Veiklos savarankiškumas • Veikla yra prižiūrima. • Veikla atliekama vadovaujantis pateikiamomis instrukcijomis.	Naudotis rašytinėse ir veiklą prižiūrinčio asmens žodžiu pateiktose instrukcijose esančia informacija.	Atlikti paprastas veiklos užduotis pagal pateiktas instrukcijas.	Priimti informaciją, susijusią su užduočių atlikimu ir išskylančių problemų sprendimu, gebėti teikti grįžtamąjį ryšį.
Veiklos kintamumas • Veiklą sudarantys veiksmai ir operacijos yra pastovūs. • Veiklos aplinkos pokyčiai neturi esminės įtakos atliekamiems veiksmams ir operacijoms.	Nekelia jokių reikalavimų pažintinėms kompetencijoms.	Nekelia jokių reikalavimų funkcinėms kompetencijoms.	Prisitaikyti prie pokyčių padedant veiklą prižiūrinčiam asmeniui.

3 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas • Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų siauroje veiklos srityje. • Veikla apima kelis specializuotus uždavinius, kuriems reikia pritaikyti gerai žinomus ir išbandytus sprendimus. • Veiklai atlikti naudojami būdai, medžiagos, priemonės gali būti įvairūs.	Taikyti vykdomai veiklai būdingas žinias apie veiklos srities faktus, principus ir procesus.	Atlikti įvairius specializuotos veiklos veiksmus ir operacijas, pritaikant gerai žinomus ir išbandytus sprendimus, priemones ir įrankius.	Prisitaikyti prie konkrečios veiklos atlikimo būdų, medžiagų, priemonių įvairovės.
Veiklos savarankiškumas • Savarankiškai, vadovaujantis aukštesnės kvalifikacijos asmeniui, sprendžiamos tam tikros veiklos užduotys. • Veiklos priežiūra apsiriboja jos atlikimo kokybės kontrole.	Naudotis pateiktomis užduotimis, planais, paprastomis duomenų sistemomis ir gaunama žodine informacija.	Savarankiškai spręsti įvairias veiklos užduotis ir, jei būtina, koreguoti veiklos rezultatus pagal jų vertinimo metu nurodomas pastabas bei reikalavimus.	Savarankiškai spręsti standartines veiklos problemas. Planuoti savo veiklą pagal pateiktas užduotis, naudojantis aukštesnės kvalifikacijos asmens pagalba.
Veiklos kintamumas • Veikla ir jos aplinka gali kisti, tačiau pokyčiai yra paprasti ir prie jų lengva prisitaikyti. • Veiklos ir aplinkos pokyčiai yra numatomi.	Atnaujinti turimas veiklos srities žinias, prisitaikant prie numatomų veiklos aplinkos pokyčių.	Atnaujinti turimus gebėjimus, prisitaikant prie konkrečių numatomų veiklos aplinkos pokyčių.	Savarankiškai prisitaikyti prie paprastų veiklos ir jos aplinkos pokyčių.

4 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas • Veikla susideda iš veiksmų ir operacijų kelyje veiklos srityse. • Veikla atliekama vykdamas keletą ir daugiau specializuotų uždavinių, kurių galimi sprendimai ne visada išbandyti ir žinomi. • Veikla gali apimti praktinių įgūdžių perdavimą žemesnės kvalifikacijos darbuotojams.	Integruoti faktines ir teorines veiklos srities žinias su bendrojo ugdymo žiniomis.	Atlikti veiksmus ir operacijas kelyje veiklos srityse, pritaikant įvairius, ne visuomet gerai žinomus ir išbandytus sprendimus, priemones ir įrankius.	Priimti vykdomos veiklos sprendimus, esant veiklos ir konteksto įvairovei. Perduoti patirtį ir gebėjimus žemesnės kvalifikacijos asmenims.
Veiklos savarankiškumas • Veikla atliekama savarankiškai, prisiimant atsakomybę už veiklos atlikimo procedūrų ir rezultatų kokybę. • Veikla gali apimti žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklos koordinavimą ir priežiūrą.	Naudotis specializuotomis duomenų sistemomis, gaunama ir kritiškai įvertinama žodine informacija.	Savarankiškai spręsti veiklos uždavinius, pasirenkant veiklos atlikimo būdus, procedūras, medžiagas, priemones ir kontroliuojant veiklos atlikimo kokybę.	Planuoti ir organizuoti savo veiklą dirbant grupėje ir bendradarbiaujant su aukštesnės kvalifikacijos asmenimis.
Veiklos kintamumas • Veiklos pokyčiai gali būti dažni ir susiję su būtinybe prisitaikyti. • Veiklos pokyčiai yra susiję su veiklos konteksto kaita.	Nuolat atnaujinti turimas veiklos srities ir bendrojo ugdymo žinias, jas papildant iš esamo veiklos žinių lauko ir veiklos sričių praktikos.	Įgyti naujų gebėjimų, reikalingų prisitaikant prie pakitusio veiklos konteksto.	Prisitaikyti prie dažnos uždavinių turinio ir konteksto kaitos.

5 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas • Veikla pasižymi kompleksišku veiklos uždavinių derinimu skirtingose veiklos srityse. • Veikla apima žemesnės kvalifikacijos darbuotojų kompetencijų vertinimą ir jų mokymą.	Derinti skirtingų veiklos sričių žinias su bendrosiomis žiniomis.	Taikyti įvairias darbo priemones, įrankius ir metodus.	Spręsti skirtingo turinio problemas, esant jų konteksto įvairovei. Mokyti žemesnės kvalifikacijos asmenis.
Veiklos savarankiškumas • Veikla atliekama savarankiškai, jos priežiūra apsiriboja tik rezultatų įvertinimu. • Veiklos uždavinius nustato aukštesnės kvalifikacijos asmuo, dažnai suteikdamas veiklos atlikėjui galimybių pasirinkti šių uždavinių sprendimo būdus ir priemones. • Veiklai būdingas vadovavimas kitų asmenų veiklai.	Taikyti plačias faktines ir teorines skirtingų veiklos sričių žinias, konsultuojantis su kolegomis ir aukštesnės kvalifikacijos specialistais, savarankiškai naudojantis įvairiais informacijos šaltiniais.	Savarankiškai planuoti savo ir žemesnės kvalifikacijos darbuotojų veiklą. Savarankiškai pasirinkti uždavinių, kuriuos nustato aukštesnės kvalifikacijos asmenys, sprendimų būdus ir priemones.	Planuoti ir organizuoti savo bei žemesnės kvalifikacijos asmenų veiklą, prižiūrėti veiklos atlikimą, gebėti tikrinti veiklos atlikimo kokybę.
Veiklos kintamumas • Veiklos technologiniai ir organizaciniai reikalavimai ir jos aplinka nuolat kinta, pokyčiai dažnai yra nenuspėjami ir gali būti susiję su naujomis veiklos sritimis.	Sistemiškai atnaujinti turimas žinias, įgyjant naujų, reikalingų prisitaikyti prie nuolatinių ir dažnai nenuspėjamų pokyčių kelyje skirtingose veiklos srityse.	Įvaldyti naujus skirtingoms veiklos sritims priklausančių uždavinių sprendimo būdus, priemones, įrankius, reikalingus prisitaikyti prie nuolatinių ir dažnai nenuspėjamų pokyčių.	Priimti grupės lygmens sprendimus, nenuspėjamai kintant aplinkos sąlygoms. Inicijuoti ir organizuoti savo ir žemesnės kvalifikacijos asmenų nuolatinio mokymosi procesą. Motyvuoti save ir kitus asmenis tobulėti pasirinktoje veiklos srityje.

6 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas - Veikla yra sudėtinga, pasižyminti uždavinių ir jų turinio įvairove. - Vykdam užduotis naudojamos įvairios priemonės, metodai. - Veiklos uždaviniai gali apimti įvairias profesinės veiklos sritis.	Integruoti plačias teorines žinias, pagrįstas fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais arba būtiną naujovėms įdiegti, su praktinėmis žiniomis, sprendžiant įvairių sričių veiklos uždavinius.	Sistemiškai taikyti ir valdyti kompleksines veiklos atlikimo metodus, priemones, veiklai atlikti reikalingą informaciją.	Bendrauti su atitinkamos profesinės srities specialistais, kritiškai vertinant atliktą veiklą ir pristatant jos rezultatus.
Veiklos savarankiškumas - Veikla atliekama savarankiškai, pasirenkant uždavinių atlikimo būdus. - Atliekant veiklą reikia gebėti organizuoti atitinkamų žmonių darbą iškeltiems uždaviniams atlikti.	Savarankiškai analizuoti, lyginti ir kaupti pasirinktai profesinės veiklos sričiai svarbių fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatus bei duomenis apie veiklos srityje atsiradusias naujoves.	Planuoti sudėtingą veiklą, atsižvelgiant į numatytus tikslus. Analizuoti veiklos rezultatus, panaudojant juos veiklai koreguoti ir prisii-mant atsakomybę už veiklos rezultatų kokybę. Vykdyti įvairių projektinę veiklą.	Perteikti informaciją, idėjas ir sprendimus specialistams ir ne specialistams.
Veiklos kintamumas - Veikla nuolat kinta – šią kaitą lemia žinių ir technologijų konkrečioje profesinėje srityje pažanga. - Didelė dalis veiklos pokyčių yra nenuspėjami.	Sistemiškai gilinti ir plėsti profesinės srities žinias.	Taikyti naujus veiklos atlikimo, analizės, valdymo ir koregavimo įrankius bei priemones atsižvelgiant į veiklos kaitą.	Nuosekliai ir sistemai mokytis, atsižvelgiant į veiklos rezultatus ir įvertinant nuolatinių veiklos pokyčių keliamus reikalavimus.

7 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas - Veikla yra sudėtinga, susidedanti iš įvairių tarpusavyje susijusių uždavinių. - Veiklos uždaviniai gali apimti keletą giminiškų profesinės veiklos sričių.	Ekspertiškai vertinti ir kūrybiškai taikyti naujausias teorines profesinės veiklos ir studijų sričių žinias, pagrįstas fundamentinių tyrimų rezultatais.	Koordinuoti ir įgyvendinti įvairius taikomųjų tyrimų, naujovių diegimo ir darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo projektus. Nustatyti veiklos atlikimo kokybės standartus.	Priimti kompleksinius ir sisteminius veiklos tobulinimo sprendimus, pagrįstus ekspertiniu įvairių veiklos sričių išmanymu ir patirtimi. Bendradarbiauti su profesinės srities specialistais ir kitų sričių ekspertais, kritiškai vertinant atliktą veiklą ir pristatant jos rezultatus.
Veiklos atlikimo savarankiškumas - Veikla atliekama savarankiškai nustatant atitinkamos veiklos srities uždavinius. - Veikla apima vadovavimą kitų darbuotojų veiklai. - Veikla susijusi su sprendimų, orientuotų į veiklos tobulinimą ir gerinimą, priėmimu.	Atrasti naujus faktus atliekant taikomuosius profesinės veiklos ir (ar) studijų srities tyrimus.	Savarankiškai atlikti taikomojo pobūdžio tyrimus. Teikti konsultacijas veiklos srityje.	Kūrybiškai vadovauti įvairias kvalifikacijas ir profesijas turinčių asmenų veiklai, dalijantis savo patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis. Planuoti savo kvalifikacijos tobulinimą.
Veiklos kintamumas - Veikla ir jos aplinka sparčiai kinta, veikliama žinių ir technologijų įvairiose profesinės veiklos srityse pažangos. - Veiklą sudaro nuolat kintantys užduočių deriniai. - Galimi neprognozuojami veiklos aplinkos pokyčiai.	Kūrybiškai gilinti ir plėsti profesinės srities žinias mokantis savarankiškai ir vykdam taikomuosius tyrimus.	Tobulinti ir pritaikyti įvairias priemones bei įrankius, reikalingus taikomiesiems tyrimams, studijoms, kultūrinei ir meninei veiklai vykdyti arba naujovėms diegti.	Priimti inovatyvius sprendimus, paremtus atliktų tyrimų rezultatais, įvertinant alternatyvius sprendimo variantus ir galimas socialines bei etines veiklos pasekmes.

8 KVALIFIKACIJŲ LYGIS

Veiklos kriterijai	Pažintinės kompetencijos	Funkcinės kompetencijos	Bendrosios kompetencijos
Veiklos sudėtingumas • Veikla yra sudėtinga, jai būdingas naujų žinių ir naujųjų kūrimas. • Veikla pasižymi plačia uždavinių įvairove ir jų turinio kompleksiskumu. • Veiklos uždavinių pobūdis dažnai strateginis.	Taikyti naujausias fundamentinių ir taikomųjų tyrimų rezultatais pagrįstas žinias naujų žinių, idėjų, veiklos atlikimo būdams, metodikoms, procesams ir technologijoms kurti.	Kurti, sintetinti ir vertinti naujas sudėtingas idėjas, metodus, procesus ir įrankius, sprendžiant strateginės reikšmės mokslo, meno ir visuomeninės raidos bei plėtros, profesinės veiklos arba kultūrinės ir meninės kūrybos uždavinius.	Bendrauti su kolegomis, mokslinė bendruomene ir plačiąja visuomene, perteikiant savo ekspertinės srities naujoves ir tolesnės plėtros perspektyvas. Priimti visuomeninės reikšmės strateginius sprendimus.
Veiklos atlikimo savarankiškumas • Veikla atliekama strategiškai ją planuojant, dažnai prisimant atsakomybę už kitų darbuotojų veiklos rezultatus ir jos kokybę. • Veikla susijusi su strategiškai svarbių sprendimų priėmimu. • Veikla apima atitinkamos profesinės srities specialistų mokymą ir konsultavimą.	Atrasti naujų žinių įvairiose veiklos srityse, remiantis vykdomų fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatais.	Savarankiškai planuoti, įgyvendinti ir koordinuoti fundamentaliuosius ir taikomuosius mokslinius tyrimus arba kultūrinės ir meninės kūrybos projektus. Perteikti naujausias žinias įvairių sričių specialistams ir ekspertams.	Projektuoti ir kurti ilgalaikę savo ir ekspertų komandos profesinio tobulėjimo perspektyvą.
Veiklos kintamumas • Veikla nuolat ir sparčiai kinta. • Veiklos aplinka nenuspėjama (sunkiai prognozuojama).	Nuolat domėtis naujausiais fundamentiniais ir taikomaisiais moksliniais tyrimais bei jų sukuriamomis žiniomis.	Inicijuoti ir projektuoti originalias mokslinių tyrimų, studijų, kultūrinės ir meninės kūrybos, naujųjų kūrimo priemones, įrankius ir procesus.	Būti atviram naujovėms, ugdyti (-s) teigiamas nuostatas dėl organizacijos ir visuomenės plėtros. Imtis atsakomybės už savo ir savo komandos kolegų atliekamos veiklos bei jos rezultatų moralines, socialines, ekonomines, ekologines ir kt. pasekmes.

NAUDINGOS NUORODOS

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, www.smm.lt

Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, http://www.kpmmpc.lt/kpmmpc/?page_id=1848

Europos Parlamento ir Europos Sąjungos Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos (EKS) kūrimo 2008/C 111/01/EB, OL C 111/1, 2008, http://www.kpmmpc.lt/kpmmpc/wp-content/uploads/2013/04/Europos_Tarybos_rekomendacijos.pdf

Mokymosi visą gyvenimą Europos kvalifikacijų sandara (brošiūra), http://www.kpmmpc.lt/kpmmpc/wpcontent/uploads/2013/04/leaflet_lt.pdf

Europos kvalifikacijų sandaros (EQF) portalas, http://ec.europa.eu/eqf/home_lt.htm

Mokymosi galimybių Europos erdvėje portalas PLOTEUS, http://ec.europa.eu/ploteus/home_lt.htm

Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=405326

Lietuvos kvalifikacijų sandaros susiejimo su Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandara ataskaita, http://www.kpmmpc.lt/kpmmpc/wpcontent/uploads/2013/04/LTKS_EKS_ataskaita.pdf

Integruota, vientisa, atvira, nekomercinė sistema AIKOS, <http://www.aikos.smm.lt/aikos/index.htm>

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=395105&p_query=&p_tr2=

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=424020

Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=457697

Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=370777&p_query=&p_tr2=2